

ผู้นำกับทุนทางสังคมในการพัฒนาชายหาดบางแสน

The Leader and Social Capital in Development of Bang Sean Beach

เกียรติศักดิ์ พานิชพัฒนกุล¹ และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ²

10.14456/jrgbsrangsit.2019.17

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำและแนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการทุนทางสังคมของพื้นที่ชายหาดทะเลบาง ซึ่งเป็งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแสนสุขและรองสภาเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัยพบว่าผู้นำมีบทบาทในการพัฒนาทุนทางสังคมชายหาดบางแสนในมิติต่างๆ ดังนี้ (1) บทบาทของผู้นำในการบริหารจัดการทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ในด้านอนุรักษ์ รักษาสร้างใหม่ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม (2) แนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมชายหาดบางแสนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแสนสุข ออกคำสั่งตามกฎหมายจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนให้คุณค่าของทุนทางสังคมชายหาดบางแสนและใช้หลักการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและประชาชนบริเวณชายหาดบางแสน (3) แนวคิดของผู้นำในการอนุรักษ์ทุนทางสังคมชายหาดบางแสนโดยการจัดระเบียบพ่อค้าแม่ค้าบริเวณชายหาดบางแสนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและมีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน รักษาความสะอาด รวมทั้งควบคุมราคาสินค้า (4) แนวคิดของผู้นำในการใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมชายหาดบางแสน โดยใช้อย่างรู้คุณค่าไม่ทำลายสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสน สร้างจิตสำนึกแก่ชุมชน และนักท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ประการแรก ผู้นำเทศบาลควรรให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ประการที่สอง ภาครัฐควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ผู้นำ, ทุนทางสังคม, ชายหาดบางแสน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง คณะวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

The objective of this research is to study the role of leader and the development guideline for social capital management in Bangsae beach. The qualitative research uses the in-depth interview with Sansuk Mayor Mr.Narongchai Khunpleam and Sansuk Deputy Mayor Mr.Utij Sripinij. The results are that (1) the role of leader in social capital management in Bangsae beach. The leader needs to focus on conservation, preservation, and promotion of participation. (2) Social Capital Development Approach Bangsae Beach by authority of Major Sansuk to organize activities to raise community awareness of the value of social capital Bangsae beach and to communicate through the media. Also, the modern technology is applied for taking care of the safety of tourists and people on Bangsae beach. (3) Leadership concept in social capital conservation Bangsae Beach for arranging merchants to comply with the rules. There is punishment for violators. This approach can help to control product prices and keep the beach clean. (4) Leadership concept in utilizing social capital Bangsae beach without ruin the beach environment. The leader needs to raise awareness for the community and tourists.

The suggestion in this study is that: 1) the leader of the community should support the coordinating from all sectors and utilizing the budget of social capital development. Essentially, the government should create the national plan for sustainable tourism.

Key words: Leader, Social Capital, Bangsae beach

1. บทนำ

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ในส่วนของการพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยว โดยมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการที่มีศักยภาพ ทั้งฐานบริการเดิมและฐานบริการใหม่เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างเข้มแข็ง ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ กล่าวสรุป ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ประการแรก ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดย (1) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นทั่วประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมรวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับระบบนิเวศเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลก (2) พัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ เชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของตลาด เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น (3) พัฒนาความเชื่อมั่นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวไทยในสายตาชาวโลก (4) ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งเชิงรับและเชิงรุกในตลาดเป้าหมายทั้งตลาดศักยภาพเดิมและตลาดใหม่ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงินรวมทั้งสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น (5) พัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรในภาคบริการและท่องเที่ยว จัดฝึกอบรมภาคีทุกภาคส่วนต่างประเทศทั่วโลก และ (6) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทุกช่องทาง

ประการที่สอง ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย จัดทำและบังคับใช้มาตรฐานด้านการท่องเที่ยว โดย 1) เร่งปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการสำหรับอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการหลักการและการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกัน 2) ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของไทยให้สอดคล้องกับสภาวการณ์และการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่ระดับสากลและ 3) ส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้ตามสิทธิที่พึงมีพึงได้ของบุคคล

ประการที่สาม ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นกลไกในการบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม โดยการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเสมอภาค

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในภาพรวมซึ่งได้ให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้น คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติได้รับมอบนโยบายและนำมาจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ดังต่อไปนี้ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

ด้วยความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจของไทย พบว่า ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นส่งผลให้การท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างยิ่ง ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) การจ้างงานและอาชีพ ในด้านสังคมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาสาธารณสุขโลกและการลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเศรษฐกิจการท่องเที่ยวถือเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ และยังเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศตลอดจนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างๆ (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2559)

ปัจจัยสนับสนุนให้ตัวเลขดัชนีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศคาดการณ์สำหรับปี พ.ศ. 2561 เติบโตขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 มีดังต่อไปนี้ คือ (1) เศรษฐกิจและการค้าโลกขยายตัวต่อเนื่องตามการขยายตัวของกลุ่มประเทศเศรษฐกิจหลักจากการบริโภคและตลาดแรงงานที่แข็งแกร่ง (2) ภาคการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างเนื่องอยู่ในเกณฑ์ดี มีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากยุโรปและอินเดีย (3) การลงทุนจากภาคเอกชนที่มีความชัดเจนมากขึ้นตามการขยายตัวของภาคการส่งออก (4) การใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐและรัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มเร่งตัวขึ้นตามความคืบหน้าของการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (5) การดำเนินนโยบายทางการเงินแบบผ่อนคลายของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารออมสิน, 2561)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อขีดความสามารถและสร้างรายได้ให้ประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจ โดยในแต่ละภูมิภาคได้พัฒนาและมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดในการที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพ ส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลปะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ประจำแต่ละจังหวัด

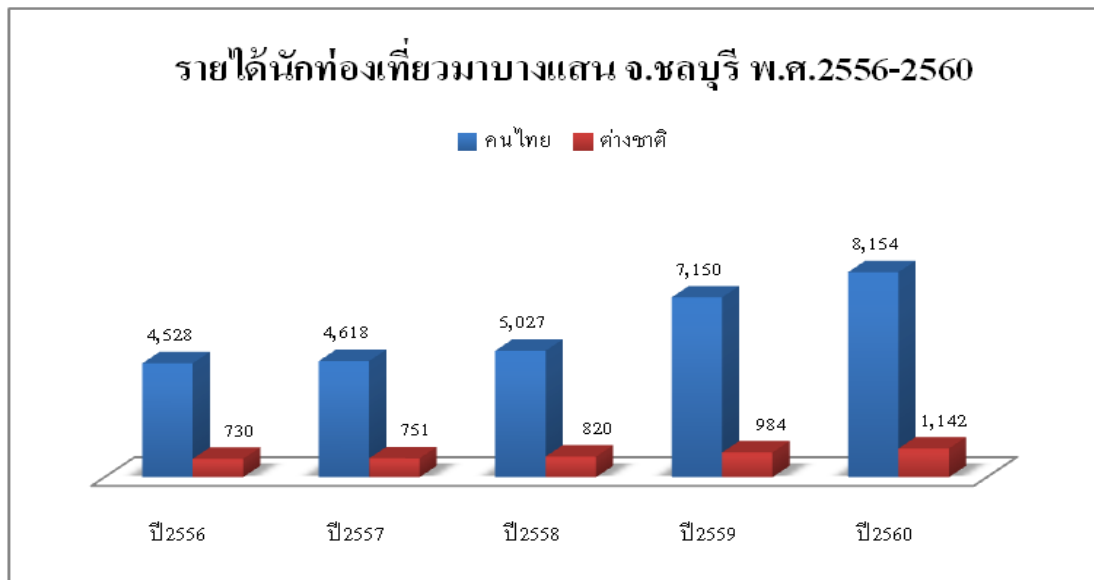
โดยในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สนใจที่จะศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชายหาดทะเลบางแสน จังหวัดชลบุรี เนื่องจาก ทะเลบางแสนมีความน่าสนใจหลายประการ ได้แก่ การเดินทางได้สะดวก ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร โดยสามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว ทะเลบางแสนอยู่ใกล้กับพัทยา อันเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมตลอดกาลของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติ มีกิจกรรมสันทนาการทางทะเลหลากหลาย ชายหาดยาวหลายกิโลเมตรสามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ และมีร้านอาหาร สินค้าท้องถิ่นที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสัตว์ทะเล ข้าวหลามหนองมน ครกอ่างศิลา เป็นต้น

ด้วยความน่าสนใจของทะเลบางแสน และสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบหาดบางแสนทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปี รวมถึงสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวบางแสน จังหวัดชลบุรี ดังแสดงได้ในตารางที่ 1 และรูปที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและรายได้จากผู้มาเที่ยวบางแสน จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2556-2560

จำนวนและรายได้		พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	พ.ศ.2558	พ.ศ.2559	พ.ศ.2560
ผู้มาเยือน (คน) (Visitor)	ชาวไทย	1,616,103	1,657,443	1,786,237	2,431,103	2,587,511
	ชาวต่างชาติ	99,757	102,070	106,047	124,609	134,981
นักท่องเที่ยว (คน) (Tourist)	ชาวไทย	642,939	635,270	692,894	1,009,829	1,107,074
	ชาวต่างชาติ	83,854	84,374	86,960	101,418	110,894
นักท่องเที่ยว (คน) (Excursionist)	ชาวไทย	973,164	1,022,173	1,093,343	1,421,274	1,480,437
	ชาวต่างชาติ	15,903	17,696	19,087	23,191	24,087
รายได้ (ล้านบาท)	ชาวไทย	4,528	4,618	5,027	7,150	8,154
	ชาวต่างชาติ	730	751	820	984	1,142

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2561)

รูปที่ 1 รายได้จากนักท่องเที่ยวมาบางแสน จ.ชลบุรี พ.ศ. 2556-2560

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2561)

จากข้อมูลตัวเลขในตารางที่ 1 และรูปที่ 1 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวบางแสนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และยังสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้บางแสนได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าบางแสนได้รับความนิยมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาพักผ่อนและท่องเที่ยวที่บางแสนได้อีกยาวนาน ซึ่งถือได้ว่าบางแสนเป็นแหล่งมรดกทางทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบๆ ชายทะเลบางแสน ของเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ช่วยให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว โดยการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในระดับจังหวัด ระดับเทศบาล และระดับท้องถิ่น ซึ่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 มาตรา 14

ภายใต้การบริหารของผู้นำองค์กรเทศบาลเมืองแสนสุขได้กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรไว้ คือ เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นเมืองที่น่าอยู่ พัฒนาการเรียนรู้คู่คุณธรรม แหล่งท่องเที่ยวสวยงามและยั่งยืน รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจรุ่งเรือง ประชาชนอยู่ดีมีสุข ชุมชนเข้มแข็ง ดำรงประชาธิปไตย ภายใต้ระบบการบริหารท้องถิ่นที่มีธรรมาภิบาล โดยเขตการปกครองเทศบาลเมืองแสนสุขมีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลแสนสุข ตำบลเหมือง (บางส่วน) และตำบลห้วยกะปิ (บางส่วน) และมีจำนวนประชากรที่อยู่ภายใต้การปกครองของเทศบาลเมืองแสนสุข ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรเทศบาลเมืองแสนสุข ปี พ.ศ.2556-2561

ปี พ.ศ.	ประชากร(คน)	บ้าน (หลัง)	ครัวเรือน	ประชากร เพิ่ม/ลด (คน)	อัตราการเพิ่ม/ลด (%)
2556	43,457	29,295	10,184	153	0.35
2557	45,142	31,922	10,641	1,685	3.88
2558	46,063	35,251	11,041	921	2.04
2559	46,302	36,266	11,310	239	0.52
2560	46,425	11,514	36,867	123	0.27
ณ มี.ค 2561	46,368	36,882	11,538	-57	-0.12

ที่มา: เว็บไซต์เทศบาลเมืองแสนสุข (2561)

ทั้งนี้ ทูทางสังคม ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมในด้านสถานที่ สิ่งปลูกสร้าง ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม และตัวบุคคลในชุมชน ซึ่งมีคุณค่าในพื้นที่ชายหาดบางแสนได้ถูกบริหารจัดการโดยผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถจนทำให้เทศบาลเมืองแสนสุขและชายหาดบางแสนก้าวสู่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับโลก ซึ่งผู้นำได้บริหารเทศบาลโดยสามารถจัดการทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีอยู่อย่างจำกัดให้เพียงพอต่อสมาชิกในองค์กร ตลอดจนรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากรอันมีค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยภาพรวม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาบทบาทของผู้นำกับทูทางสังคมในการพัฒนาชายหาดบางแสนให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าซึ่งเป็นทูทางสังคมที่ธรรมชาติได้สร้างไว้ให้แก่ท้องถิ่นเทศบาลเมืองแสนสุข โดยทำให้มีการใช้ทูทางสังคมนี้ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของประชาชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม และเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่นที่พำนักอาศัยสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงยุคปัจจุบัน เพื่อให้ชายหาดทะเลบางแสนได้รับการดูแล พัฒนาให้เป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติคงอยู่เป็นมรดกของชาติไทยสืบต่อไปนานเท่านาน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำในการบริหารจัดการทูทางสังคมของพื้นที่ชายหาดทะเลบางแสน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทูทางสังคมของผู้นำต่อพื้นที่ชายหาดทะเลบางแสน

3. การดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาบทบาทของผู้นำในด้านการจัดการทุนทางสังคม ซึ่งได้แก่ ชายหาดทะเลบางแสน เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จากผู้ที่มีอำนาจปกครองและดูแลชายหาดทะเลบางแสน จังหวัดชลบุรี

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากนายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข ได้แก่ นายณรงค์ชัย คุณปลื้ม และรองเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ นายอุทัย ศรีพิณี เพื่อศึกษาผู้กำกับทุนทางสังคมในด้านบทบาทของผู้นำกับการบริหารจัดการทุนทางสังคม แนวทางการพัฒนาทุนทางสังคม แนวคิดของผู้นำในการกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ทุนทางสังคม แนวคิดของผู้นำ ในใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคม

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเมืองแสนสุขและรองเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ บทบาทของผู้นำ ทุนทางสังคม เพื่อขยายความละเอียดเชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผู้กำกับทุนทางสังคมในการพัฒนาชายหาดบางแสน พบว่า บทบาทของผู้นำในการพัฒนาทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำในการบริหารจัดการทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก การอนุรักษ์ กล่าวคือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์สำคัญของชายหาดบางแสนที่เป็นคุณค่าเดิม เช่น ชายหาดที่สวยงาม น้ำทะเลที่สวยงาม เพียงผ้าใบชายหาด กิจกรรมทางน้ำ อันเป็นเอกลักษณ์ของชายหาดบางแสน รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมให้คงอยู่ เช่น ประเพณีวันไหลสงกรานต์ที่จะมีนักท่องเที่ยวมาเป็นจำนวนมาก เป็นต้น ประการที่สอง การธำรงรักษา กล่าวคือ การรักษาสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสนให้สะอาด ดำรงคงอยู่และเจริญมากขึ้น โดยใช้ความสามารถของมนุษย์ผสมผสานกับเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการชายหาดบางแสน ประการที่สาม การสร้างสรรค์ใหม่ กล่าวคือ ผู้นำได้ริเริ่มโครงการและกิจกรรมใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น กิจกรรมทางการกีฬาเชิงการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวที่ชายหาดบางแสนอยู่ตลอดทั้งปี ประการที่สี่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม กล่าวคือ การให้ประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา จากหน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชายหาดบางแสน

2. แนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก การใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข ออกคำสั่งตามกฎหมายในการพัฒนาชายหาด การจัดกิจกรรมต่างๆ ประการที่สอง การใช้การจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนให้คุณค่าของทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ประการที่สาม การใช้หลักการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ประการที่สี่ การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและประชาชนบริเวณชายหาดบางแสน

3. แนวคิดของผู้นำในการอนุรักษ์ทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก การจัดระเบียบพ่อค้าแม่ค้าบริเวณชายหาดบางแสนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ประการ

ที่สอง การร่วมมือกันรักษาความสะอาดตลอดเวลา และชี้ให้เห็นถึงโทษหากขาดสกปรก นักท่องเที่ยวไม่มาท่องเที่ยว ส่งผลต่อรายได้และเศรษฐกิจของบางแสน ประการที่สาม การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว

4. แนวคิดของผู้นำในการใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมชายหาดบางแสน ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก ใช้ข้อมูลคุณค่าในทรัพยากรที่ธรรมชาติได้สร้างมาให้เป็นอย่างดีที่สุด ประการที่สอง ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสน และประการที่สาม สร้างจิตสำนึกแก่ชุมชน นักท่องเที่ยวให้ร่วมกันดูแลรักษาชายหาดบางแสนให้สวยงามสะอาดเป็นมรดกตกทอดไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไป

5. การอภิปรายผล บทสรุป และข้อเสนอแนะ

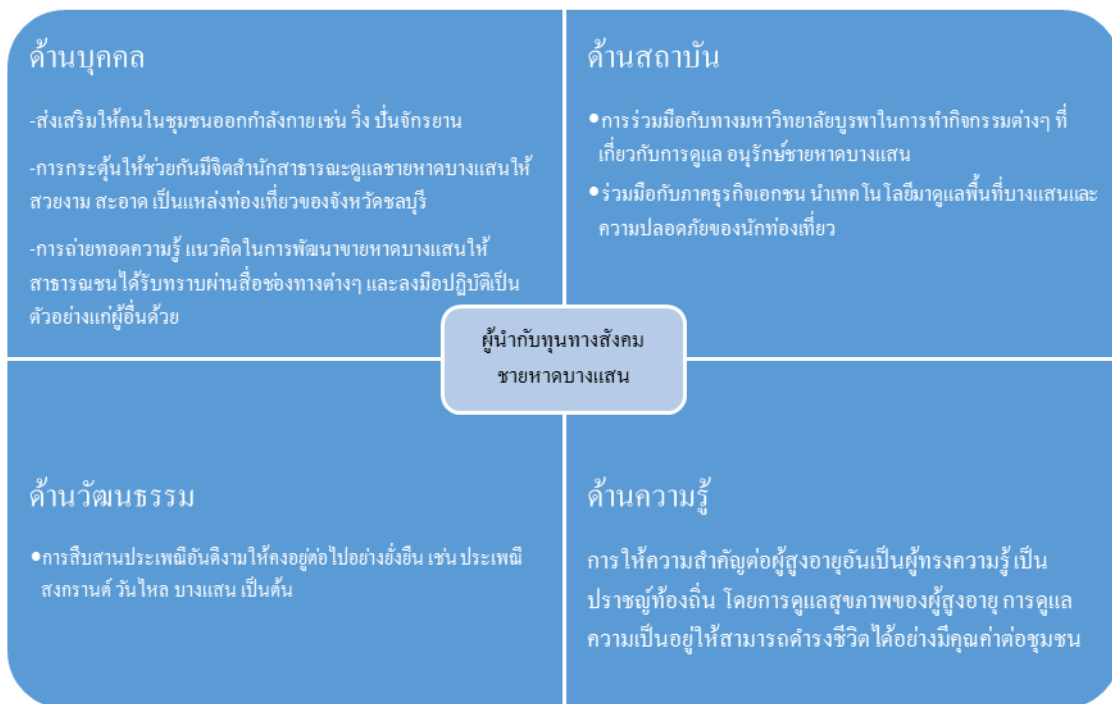
จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นำกับการจัดการทุนทางสังคม ซึ่ง ผู้นำในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข ได้แก่ นายณรงค์ชัย คุณปลื้ม มีบทบาทตามที่ Luther F. Urwick (1962) และ William D. Blinkloe and Mary T. Coughin (1977) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของผู้นำ คือ เป็นผู้บริหารองค์การอย่างแท้จริงและเป็นสัญลักษณ์ขององค์การ สร้างความชัดเจนพร้อมเหตุผลในการดำเนินงาน สร้างบรรยากาศแห่งความคิดเป็น โดยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยบทบาทที่ชัดเจนมากที่สุด คือ การกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงาน ทำคนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน เช่น นายณรงค์ชัย คุณปลื้ม ได้ลงมือทำความสะอาดชายหาดบางแสนตามโครงการสัปดาห์แสนสุขสะอาด ร่วมกับพนักงานเทศบาล พนักงานจ้าง รวมทั้งพ่อค้าแม่ค้าบริเวณชายหาด และนักเรียนที่มีจิตอาสา ร่วมกันทำความสะอาดบริเวณถนนชายหาดบางแสน ที่บริเวณชายหาดบางแสน เนื่องจากที่ผ่านมามีบริเวณชายหาดบางแสนได้มีการจัดงานประเพณีก่อพระทรายวันไหลบางแสน

2. ด้านลักษณะอำนาจหน้าที่ของผู้นำกับการจัดการทุนทางสังคม โดยนายกเทศมนตรีเมืองแสนสุขมีลักษณะของอำนาจที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ตามแนวความคิดของ Daft (2008) และ Yukl (2010) ซึ่งตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นการมีอำนาจมาจากตำแหน่ง (Position Power) โดยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสูงสุดในเทศบาลเมืองแสนสุข มีอำนาจตามกฎหมายที่กำหนดไว้ และยังสามารถใช้อำนาจดังกล่าวในการบริหารชุมชนและชายหาดบางแสนอย่างเต็มความสามารถและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อส่วนร่วม เช่น การกำหนดบทลงโทษผู้ที่ทำลายสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดบางแสนกรณีที่ผู้ประกอบการใช้สิบลประยัพ่นพื้นเพื่อจองสถานที่จำหน่ายสินค้า

3. ด้านพฤติกรรมของผู้นำ ซึ่งพฤติกรรมการเป็นผู้นำนั้น ตามทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อความสำเร็จ (Achievement Motivation Theory) โดย McClelland (1987) ซึ่งทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับคำทำนายพฤติกรรมลักษณะของคนและผลการทำงานบนพื้นฐานของความต้องการ 3 ประการ ได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ (Achievement) ความต้องการอำนาจ (Power) และความต้องการมีความสัมพันธ์ (Affiliation) พบว่าณรงค์ชัยมีพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งให้เกิดความสำเร็จและความต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ประชาชน ชุมชน และองค์กรภายนอก ดังจะเห็นได้จากโครงการต่างๆ ที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยบูรพา ข้าราชการจากภาคส่วนต่างๆ นักเรียนนักศึกษา เป็นต้น

4. ด้านบทบาทของผู้นำในการพัฒนาทุนทางสังคม ซึ่งตามแนวคิดของ Putnam เกี่ยวกับองค์ประกอบของทุนทางสังคม พบว่า นายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข มีบทบาทในการพัฒนาทุนทางสังคมอย่างมากและเห็นประจักษ์แก่สาธารณชนโดยส่วนร่วม การมีเครือข่ายในการให้ความร่วมมือสร้างสรรค์และดูแลรักษาทุนทางสังคม (ชายหาดบางแสน) ด้วยรูปแบบกิจกรรมต่างๆ สามารถเห็นได้เป็นรูปธรรม และมีเทคโนโลยีในการสื่อสารที่แสดงผลงานของผู้นำได้ เช่น ภาพข่าวที่เผยแพร่ในสื่อเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก โทรทัศน์ วิทยุ, การให้สัมภาษณ์ข่าวจากสำนักข่าวต่างๆ, การร่วมกิจกรรมกับชุมชนในโอกาสสำคัญต่างๆ เป็นต้น

บทบาทของผู้นำกับการพัฒนาทุนทางสังคมชายหาดบางแสน

ที่มา: พัฒนาโดยผู้วิจัย (2561)

นอกจากนี้การศึกษาครั้งนี้ยังพบด้วยว่า

ประการแรก คุณลักษณะของผู้นำ คุณลักษณะของผู้นำในการบริหารจัดการชายหาดบางแสน จัดได้ว่าเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำสมัยใหม่ โดยมีการทำงานเชิงรุกและนำเอาเทคโนโลยีนวัตกรรมต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ตลอดจนเป็นผู้ยุคใหม่ที่มีการปรับตัว เคลื่อนไหวตามกระแสสังคมโลก สังคมยุคดิจิทัล แต่ไม่ทอดทิ้งประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามที่เป็นมรดกตกทอดมาแต่ครั้งยุคสมัยโบราณ ยิ่งไปกว่านั้นยังไม่มีมีการประยุกต์สิ่งต่างๆ ที่เป็นมรดกร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากันได้อย่างลงตัว นอกจากนี้แล้ว ผู้นำยังเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงกับกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม เช่น ร่วมวิ่งมาราธอนชายหาดทะเลบางแสน เป็นต้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความจริงใจและมุ่งมั่นในการเข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นตัวอย่างที่ดีต่อคนในชุมชน

ประการที่สอง คุณค่าของผู้นำที่มีต่อคุณค่าทางสังคม สำหรับคุณค่าของผู้นำที่มีต่อคุณค่าทางสังคม อย่างที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าชายหาดทะเลบางแสนนับเป็นคุณค่าทางสังคมอันเกิดจากธรรมชาติที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์

อย่างหาที่สุดไม่ได้ต่อกันในชุมชนบางแสน ดังนั้นหากคุณค่าดังกล่าวที่เกิดขึ้นขาดการใส่ใจดูแล ทำนุบำรุง โดยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่เล็งเห็นคุณค่าของทุนทางสังคม ดังกล่าว ชายหาดทะเลบางแสนย่อมจะถึงจุดจบกลายเป็นชายหาดที่สกปรก นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจมาท่องเที่ยว ไม่เกิดรายได้ต่อชุมชน รวมถึงชายหาดบางแสนแห่งนี้เป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญไม่เพียงแต่นักท่องเที่ยวชาวไทย แต่ยังรวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวซึ่งก่อให้เกิดการใช้เงินจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นจำนวนมาก

นอกจากชายหาดทะเลบางแสนอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแล้ว นายกเทศบาลเมืองแสนสุข ยังได้พยายามคิดสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี โดยนำเอากิจกรรมทางศาสนา ทางกีฬา ทางธุรกิจ มาจัดอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด และมาตรการดูแลความสงบเรียบร้อย ความเป็นระเบียบของชายหาดทะเลบางแสนให้สวยงามสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประการแรก ผู้นำเทศบาลควรร่วมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงด้านงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

ประการที่สอง ภาครัฐควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชายหาดบางแสน โดยร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของทางจังหวัดอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ประการแรก ควรมีการศึกษาวิจัยประเด็นปราชญ์ชุมชน ภูมิปัญญาจากตัวบุคคล โดยเข้าไปศึกษาเชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น

ประการที่สอง ควรเพิ่มวิธีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อสำรวจความคิดเห็น ทศนคติต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลมาใช้ประกอบการศึกษาได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (2556-2560)*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (2560-2564)*.

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

ณรงค์ชัย คุณปลื้ม, นายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2561.

อุทัย ศรีพิณิจ, รองเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561.

เทศบาลเมืองแสนสุข. (2561). *โครงสร้างองค์กร*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2561. จาก

<https://saensukcity.go.th/about/organizational-structure.html>

สำนักสถิติฝ่ายสถิติและจัดการข้อมูล ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *ดัชนีวัดความสามารถแข่งขันประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

วารสารวิจัยบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2562

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน. *ดัชนีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (RGDP)*. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://www.gsb.or.th/GSB-Research.aspx>.

Blinkloe, William D., & Coughin, Mary T. (1977). *Managing Organizations*. Encine, Cal: Glenco Press.

Draft, R. L. (2008). *The Leadership experience*. Mason, OH: South-Western Cengage Learning.

Putnam, R.D. (1993). *Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Putnam, R.D. (1993). The Prosperous Community-Social Capital and Public Life. *American Prospect*. 4(13).

Putnam, R.D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Touchstone.

Urwick, Luther F. (1962). *Leadership in the 20th Century*. London: Sir Pitman Son. Ltd

Yukl, G. (1989). *Leadership in organization*. 4th ed. Engle Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Yulk, G. (2010). *Leadership in organizations*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.